

Светлорусова А. В.,

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України

РОЛЬ ВІРТУАЛЬНИХ СПІВТОВАРИСТВ У ФОРМУВАННІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ

На сьогоднішній день відбувається процес віртуалізації освітнього простору, Україна також поступово включається в цей процес. В сучасних умовах інформаційного суспільства з'являються все більше віртуальних співтовариств, які об'єднують людей навколо загальних інтересів або цінностей, і є одним з різновидів соціальних груп.

Віртуальні співтовариства (англ. virtual communities, e-communities) –

1) новий тип співтовариств, які виникають і функціонують в електронному просторі, перш за все за допомогою мережі Інтернет, з метою сприяння вирішенню своїх професійних, інших задач, задоволення своїх інтересів у мистецтві, дозвілля, освіті тощо; 2) об'єднання користувачів мережі в групи із спільними інтересами для роботи в електронному просторі з метою подальшого удосконалення мережі. Отже, віртуальні співтовариства – це реальні групи людей, які для взаємообміну інформацією використовують електронні засоби та мережі. У свою чергу такі співтовариства теж можуть об'єднуватись у мережеві структури на підставі спільних інтересів, за матеріалами електронної енциклопедії Вікіпедії <http://uk.wikipedia.org/wiki/> [2].

Значну роль у формуванні інформаційно-комунікаційної компетентності старшокласників відіграють віртуальні співтовариства такі як «ВКонтакте – <http://vkontakte.ru>», «Однокласники – <http://www.odnoklassniki.ua>» та ін.

Мережеві об'єднання характеризуються: спільними ідеями та ініціативами; розумінням цілей співтовариства; взаємозалежністю; освітнім контентом, який продукується всіма учасниками об'єднання; нормами взаємодії.

Важливим є те, що віртуальні об'єднання формуються на добровільних засадах, а позитивно впливає на залучення до співтовариств великої кількості школярів. Для ефективної взаємодії в рамках мережених об'єднань необхідно створити лише відповідні умови. З розвитком ІТ-технологій з'являються нові форми для представлення цифрових архівів, збереження знань, залучення нових членів співтовариства та нові програмні сервіси, які полегшують управління знаннями та використання цих знань початківцями.

Віртуальні спільноти можуть бути важливим елементом дистанційного навчання школярів. Як вже зазначено, віртуальні спільноти (ВС) – це групи людей, об'єднані якоюсь метою або захопленням та спілкуються через Інтернет за допомогою засобів комп'ютерної комунікації. Існує три базових ознаки віртуальної спільноти, а саме: 1. Найчастіше це неформальна група людей (тобто група, незв'язана офіційними або організаційними зобов'язаннями); 2. Існує якась об'єднуюча тема або область інтересів; 3. Мета існування спільноти полягає в обміні, поглибленні й вивченні знань і досвіду, а також у створенні нових знань і знаходженні рішень для виниклих проблем.

У всіх віртуальних співтовариствах існують свої правила, за дотриманням правил стежить модератор – особа, призначена спільнотою або її адміністрацією. Для виконання цих обов'язків модератору надаються спеціальні можливості: зміна/видалення повідомлень; переміщення теми в інший розділ; закриття теми; видалення теми. Керування ходом бесіди, її поживлення, внесення свіжого наряду в дискусію можуть брати на себе ті, кому цікавий предмет обговорення. Для того, щоб дії з керування були ефективні, той, хто їх здійснює, повинен володіти чималою майстерністю, інтелектом для генерування висловлень, що провокують на участь, і тактом, щоб цей інтелект не випинати. В іншому випадку дискусія, може, і поживається, тільки не зовсім тим способом, якого бажав би її стимулятор [0].

Стимулювання до участі й підтримка користувачів може містити в собі

допомогу в подоланні комунікативних бар'єрів: мовного бар'єра – у тому випадку, якщо у форумі беруть участь люди різних національностей; технічного, що припускає утруднення недосвідчених користувачів в інтерфейсі конкретного комунікативного ресурсу й специфіки роботи з цим середовищем.

Робота спільнот, тобто процес обміну інформацією у спільноті, відбувається в так званому режимі «питання-відповідь»: коли один із членів спільноти зіштовхнувся з деякою проблемою, він ставить запитання з описом проблеми всім членам спільноти; ті, кому є що відповісти на поставлене питання, висловлюють свої думки, також доступні всім членам спільноти; потім інші члени спільноти можуть задати додаткові питання або висловити свої коментарі, як до вихідного питання, такі до кожного з відповідей на нього. У підсумку виникне дискусія, у процесі якої всі бажаючі можуть висловити свою думку.

При використанні віртуальних співтовариств у дистанційному навчанні з'являється можливість колективного навчання. Працюючи в спільноті, учень вчиться самостійно виробляти свою точку зору. Підчас прочитання або прослуховування уроків відбувається пасивна передача інформації й знань. Якщо завдання індивідуальні, учень може отримати нові навички й уміння, однак він не зможе бути впевненим утому, що вони є найбільш адекватними для вирішення поставлених завдань. У віртуальних співтовариствах нові знання здобуваються на основі наявних, відбувається творче застосування цих знань. У вчителя не виникає складностей з відповідями на можливу багату кількість запитань, учні можуть відповідати на питання інших членів групи. На відміну від занять в аудиторії ця форма навчання дає змогу організувати гнучкий графік роботи, одночасно працювати над декількома темами, поширити досвід вчителя на велику кількість учнів.

Отже, активне використання в навчальному процесі віртуальних співтовариств дасть змогу вирішувати такі завдання: усунути суперечність пов'язану з розбіжністю цілей вчителя і учня; подолання психологічного бар'єру некомунікабельності, підвищення ступеня свободи використання понять, термінів і концепцій з досліджуваної предметної області; одержання навичок критичного мислення і творчого потенціалу; одержання навичок коректної роботи в колективі, тобто соціальних навичок і саме головне це формування інформаційно-комунікаційних компетентностей старшокласників.

Список використаних джерел:

1. Веб-спільноти в дистанційній освіті / Р.О. Голощук, Н.О. Думанський, Ю.О. Серов / Науковий вісник НЛТУ України. – 2008. – Вип. (18)10 – С. 286-292.
2. Вільна електронна енциклопедія [Електронний ресурс] – 2011 – Режи доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>.
3. Патаракин Е.Д. Вклад сетевых сообществ в образование. Электронные библиотеки [Електронний ресурс] – 2002. – Т. 5. – Вып. 3.. – Режим доступа: <http://www.elbib.ru/journal/2002/200203/patarakin/patarakin.ru>.